

Terapija akutnih respiratornih infekcija

Akutne respiratorne infekcije se najčešće javljaju tijekom razdoblja jesen-zima. Prema epidemiološkim podacima, odrasle osobe godišnje obole od respiratornih infekcija dva do četiri puta, djeca šest do osam puta, a broj pobola djece koja pohađaju jaslice i vrtiće penje se i na 10 do 12 puta.

Kapljični put prijenosa

Čimbenici rizika za prijenos infekcija dišnih putova su fizički ili bliski kontakt sa zaraženom osobom, nedovoljno ili neodgovarajuće pranje ruku, bliski kontakt djece u grupama (jaslice, vrtić, škola) te dug boravak u zatvorenim, pregrijanim i neprovjetrenim prostorijama. Uzročnici bolesti najčešće se prenose putem kapljica koje u okolinu dospijevaju kašljanjem, kihanjem i/ili običnim govorom, a u organizam ulaze udisanjem ili preko sluznice nosa i grla.

Širok raspon pojavnosti

Infekcije dišnih putova pojavljuju se u širokom spektru različitih kliničkih slika, koje variraju od posve blage prolazne hunjavice do teških oblika upale pluća. Prema mjestu infekcije, mogu se podijeliti na upale gornjih i donjih dišnih putova. Kod upala gornjih dišnih putova, a s obzirom na lokalizaciju, razlikuju se rinitis, sinusitis, faringitis, laringitis i traheitis.

Viroze ipak najčešće

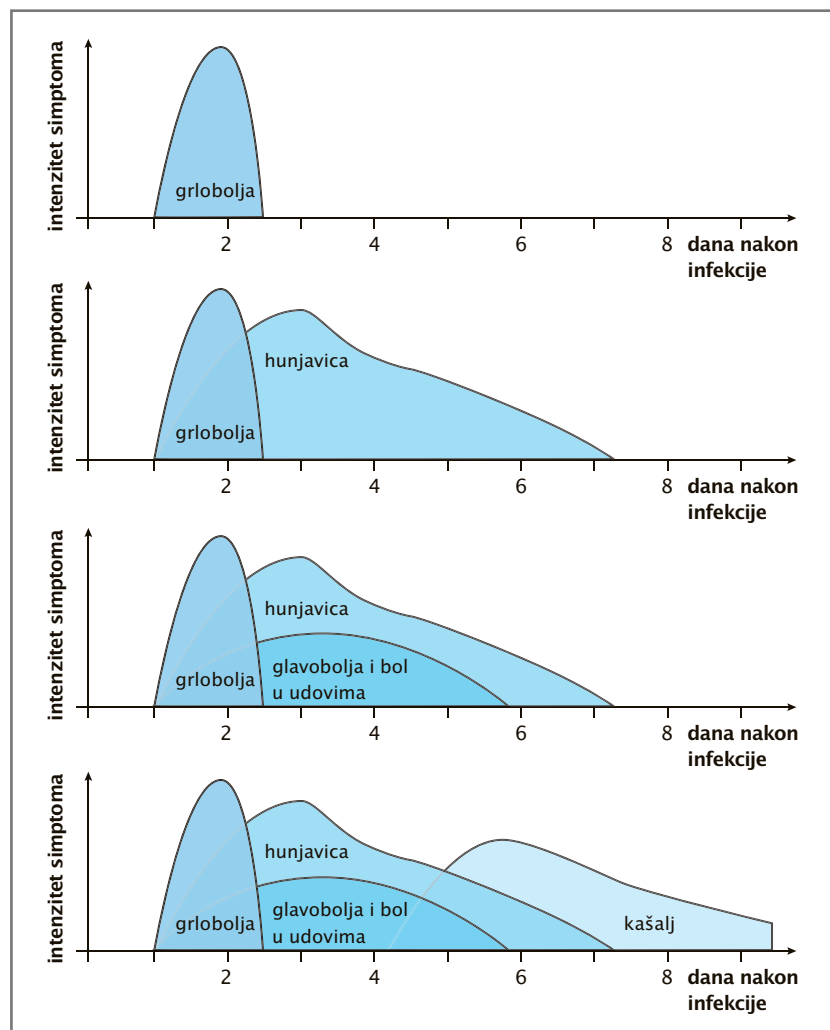
Upale gornjih dišnih putova su najraširenija i najučestalija infekcija suvremenog čovjeka, čiji uzročnici mogu biti virusi i/ili bakterije. U više od 90% slučajeva uzročnici su virusnog podrijetla, a u samo 5 do 10% primarni uzročnik infekcije su bakterije. Od više od 200 virusa koji mogu izazvati infekciju gornjih dišnih putova, među najučestalijima su rinovirusi, korona virusi, adenovirusi, virusi influence i parainfluence te respiratorni sincicijski virus. Od bakterija to su *M. psittaci*, *C. Burnettii* i bakterije koje uzrokuju gnojne upale – *S. pneumoniae* i *M. catarrhalis*.

S ciljem pravilnog liječenja i odgovarajuće primjene antibiotika,

Infekcije dišnih putova značajan su zdravstveni problem zbog svoje učestalosti, težine i dugotrajnih posljedica po zdravlje dišnih organa. Prema Hrvatskom statističkom ljetopisu za 2012. godinu nalaze se na prvome mjestu zabilježenih stanja i bolesti (18%) u Hrvatskoj, što je čak iznad učestalosti srčanožilnih oboljenja (12%). Ujedno su i jedan od najčešćih razloga posjeta liječniku opće/obiteljske medicine. Naime, gotovo svaki četvrti bolesnik dolazi liječniku sa simptomima akutne respiratorne bolesti (ARI), a od toga kod čak dvije trećine oboljelih prevladavaju simptomi upale gornjih dišnih putova. Iako obična prehlada prolazi spontano, poželjna je učinkovita terapija jer simptomi prehlade narušavaju svakodnevne aktivnosti te bitno smanjuju radni kapacitet pojedinca. Rezultati kliničkih ispitivanja pokazali su da kombinacija ekstrakta biljaka dobivenih iz korijena crvene rubekije (*Echinaceae purpurea radix*, *Echinaceae pallidae radix*), korijena divljeg indiga (*Baptisia tinctoriae radix*) i tuje (*Thujae accidentalis herba*) djeluju imunostimulativno i predstavljaju sigurnu i učinkovitu terapiju za običnu prehladu.

Marina Gradinac, dr. med.

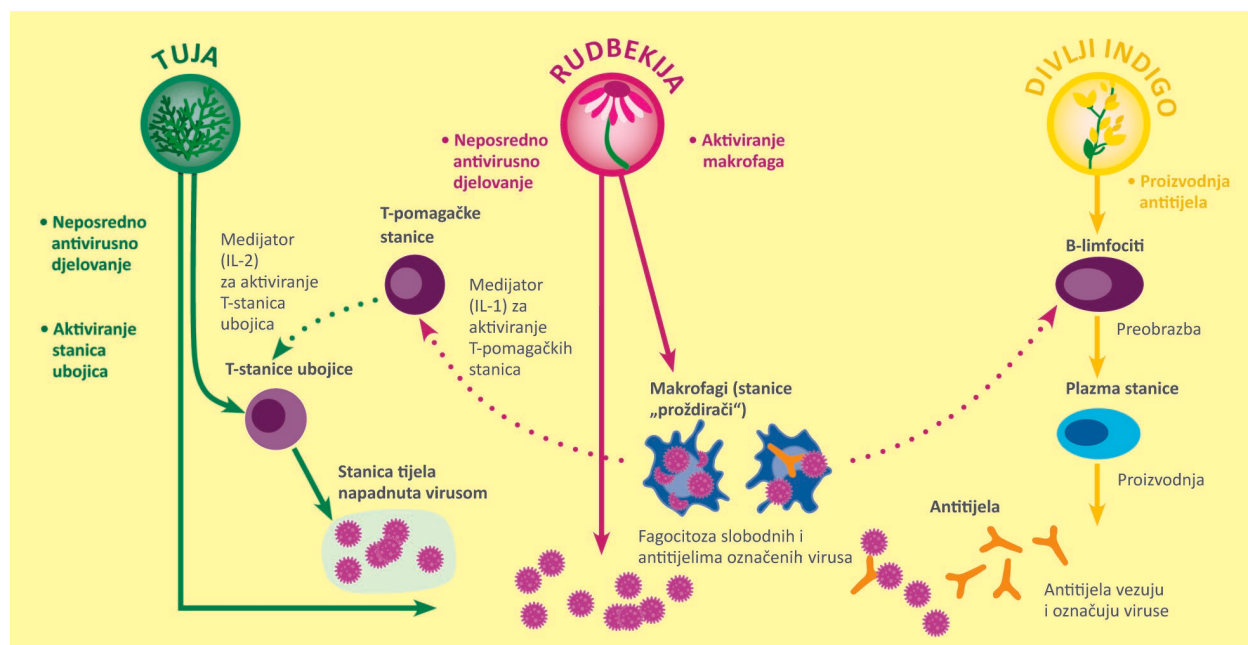
SLIKA 1. Shematski prikaz pojave simptoma kod tipičnog tijeka prehlade

važno je identificirati uzročnika infekcije. Problem je što bolesnici često

inzistiraju da im liječnik propiše antibiotik, iako je znanstveno dokazano

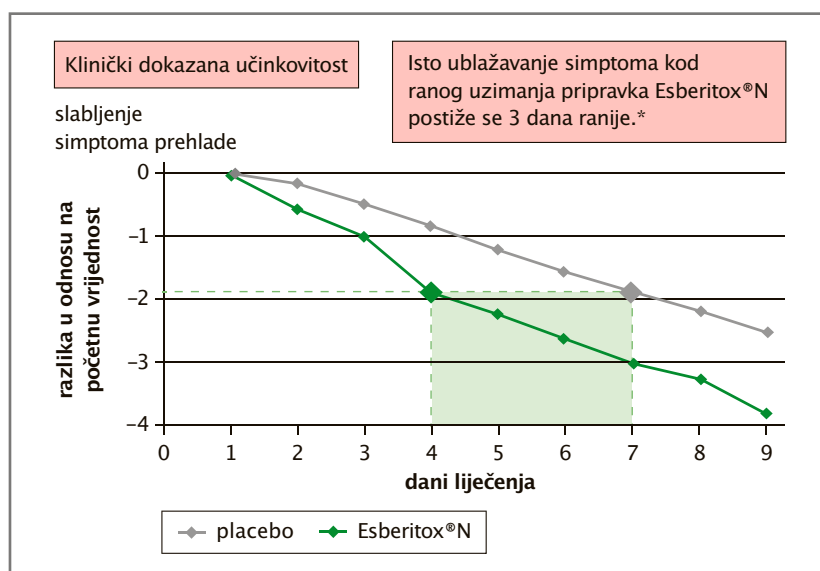
SLIKA 2. Kombinacija ekstrakta biljaka dobivenih iz korijena crvene rudbekije (*Echinaceae purpurea radix*, *Echinaceae pallidae radix*), korijena divljeg indiga (*Baptisia tinctoriae radix*) i tuje (*Thujae occidentalis herba*) čine jedinstven imunoaktivni kompleks koji djeluje antivirusno i imunostimulativno. Imunomodulativni učinak ostvaruje se putem različitih mjesta djelovanja na više razina imunskog sustava organizma

da su bakterije znatno rjeđi uzročnici infekcija gornjih dišnih putova. Osim što ne koristi bolesnicima, nerazborita, neracionalna i nepotrebna primjena antibiotika u virusnim respiratornim infekcijama višestruko je štetna. Osobito velika potrošnja antibiotika u liječenju ARI-ja odgovorna je i za pojavu rezistencije bakterija na najčešće primjenjivane antibiotike. Rezistencija stalno raste, pa je vrlo aktualan problem pri liječenju svih najvažnijih bakterijskih uzročnika ARI-ja.

Virusi, uzročnici ARI-ja, mogu imati različit stupanj patogenosti – od vrlo niskog do vrlo visokog – mogu napadati različita tkiva i organe te vrlo vješto izmicati obrambenim mehanizmima domaćina. U slučaju virusne upale, na tijek i konačni ishod infekcije bitno utječe imunološki status oboljelog. Naime, poznato je da su obolijevanju od virusnih bolesti podložnije osobe koje su emocionalno opterećene ili fizički premorene, koje pate od alergija ili upražnjavaju neke loše životne navike (poput pušenja – nikotin smanjuje obranu nosne sluznice i uništava cilije), zatim osobe koje boluju od kroničnih bolesti (zbog primarne bolesti organizam je oslabljen i podložniji infekciji), koje prakticiraju

SLIKA 3. Klinički dokazana učinkovitost: rezultati dvostruko slijepe placebom kontrolirane studije o učinkovitosti lijeka Esberitox N kod akutnih infekcija dišnih putova (n = 263)

*Izvor: Henneicke-Von Zepelin i sur. Current Medical Research and Opinion, 1999.

jednostrane dijete i određene dobne skupine (djeca, posebice dojenčad te stariji ljudi). Tako, primjerice, infekcije respiratornim sincicijskim virusom kod djece uzrokuju daleko teže oblike bolesti nego kod odraslih.

Ublažiti simptome i ojačati organizam

Najčešći simptomi infekcija gornjih dišnih putova su grebanje u grlu, cu-

renje iz nosa, povišena temperatura, kašalj i bol u mišićima, pa se u njihovu liječenju najčešće koristi simptomatska terapija kojoj je cilj ublažiti simptome i skratiti trajanje bolesti.

Općenito, preporučuje se mirovanje i uzimanje veće količine tekućine jer se tako olakšava borba vlastitoga imunskog sustava, te ispiranje grla i održavanje prohodnosti nazalnih putova.

Korisnim se pokazalo i uzimanje biljnih lijekova s imunostimulativnim djelovanjem. Od davnina je poznato povoljno djelovanje crvene rudbekije (*Echinaceae purpurea radix*, *Echinaceae pallidae radix*) na infekcije gornjega dišnog sustava. Njezin ekstrakt u kombinaciji s ekstraktima biljke tuje (*Thuja occidentalis herba*) i korijena divljeg indiga (*Baptisia tinctoriae radix*) čini jedinstven imunoaktivni kompleks koji djeluje imunostimulativno u borbi protiv infekcija i kroničnih upala. Taj biljni imunostimulator ima snažan imunomodulativni učinak na različitim razinama imu-

nosnog sustava poticanjem nespecifične otpornosti i utjecajem na modulaciju specifične otpornosti organizma. Može se kombinirati i s lijekovima koji imaju simptomatsko djelovanje, poput lijekova za snižavanje temperature i ublažavanje boli, kao i s terapeutima za usnu šupljinu i ždrijelo te kapima i sprejevima za nos. Povoljan učinak pokazali su i neki dodaci prehrani i probiotici, a među vitaminima dokazano je da jedino vitamin C ima povoljne učinke na ublažavanje simptoma bolesti. Važno je napomenuti da nije preporučljivo kapi za nos koristiti dulje nego što je u

uputi naznačeno jer to može dovesti do potpuno suprotnog učinka. Uz to, lijekove za snižavanje temperature treba uzimati samo ako je tjelesna temperatura 38°C ili viša.

Iako je nemoguće potpuno spriječiti infekciju gornjih dišnih putova, ono što se može učiniti je kad god je moguće djelovati preventivno, posebice u hladno doba godine, kad je poželjno izbjegavati dulji boravak u zatvorenom prostoru s mnogo ljudi, redovito prati ruke, što više kretati se na svježem zraku i voditi računa o pravilnoj i uravnoteženoj prehrani.

LITERATURA

Blaho K, Winbery S, Merigian K. Pharmacological considerations for the pediatric patient. *Optom Clin.* 1996;5(2):61-90.
Henneicke-Von Zepelin HH, Hentschel C, Schnitker J, Kohnen R, Köhler G, Wüstenberg P (u ime radne skupine). Efficacy and Safety of a Fixed Combination Phytomedicine in the Treatment of the Common Cold (Acute Viral Respiratory Tract Infection): Results of a Randomised, Double Blind, Placebo Controlled, Multicentre Study. *Current Medical Research and Opinion.* 1999;15(3):214-27.
Kaiser L, Lew D, Hirschel B, et al. Effects of antibiotic

treatment in the subset of common-cold patients who have bacteria in nasopharyngeal secretions. *Lancet.* 1996;347(9014):1507-10.
Kuzman I. Infekcije dišnog sustava: najčešće bolesti čovjeka. *Medicus.* 2005;14(1):19-25.
Köhler G, Bodinet C, Freudenstein J. Pharmacodynamic effects and clinical effectiveness of a combination of herbal substances comprised of Cone Flower, Wild Indigo and White Cedar (članak na njemačkom). *Wien Med Wochenschr.* 2002;152(15-16):393-7.
Koehler G, Elosge M, Hasenfuss I, Wüstenberg P. Children's dosage of phytopharmaceuticals: Represent-

tative, Exemplary, Age stratified Dosage practice for Esberitox N the Herbal combination of active substances. *Zeitschrift für Phytotherapie.* 1998;19:318-22.
Reitz HD, Hergarten H. Immunomodulatoren mit pflanzlichen Wirkstoffen - 2. Teil: eine wissenschaftliche Studie am Beispiel Esberitox N. *Notabene Medici.* 1990;20(304-6):362-6.
Wüstenberg P, Henneicke-von Zepelin HH, Köhler G, Stammwitz U. Efficacy and mode of action of an immunomodulator herbal preparation containing Echinacea, wild indigo, and white cedar. *Adv Ther.* 1999;16(1):51-70.